

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavel Novák: Soukromé podnikání v Československu v druhé polovině osmdesátých let. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha 2023, 75 str. + Přílohy

Hned na začátku lze podotknout, že k posouzení byla předložena v mnoha ohledech výjimečná diplomová práce. Především je třeba vysoce hodnotit výstižné vymezení jejího předmětu, jakož i výzkumných otázek a cílů. Diplomová práce se nevěnuje soukromému podnikání staticky, nýbrž procesuálně, dynamicky: sleduje mimo jiné okolnosti, jak se tento fenomén historicky proměňoval. Dále si klade otázky týkající se představy o soukromém podnikání a jeho vnímáním veřejností. Důsledně se přitom vychází z kategorií a představ aktérů jednání, příslušníků daného společenství, z jeho vlastního chápání a rozlišování.

Lze ocenit tu skutečnost, že autor důsledně vychází z archívních pramenů získaných v Národním archivu České republiky, Státním oblastním archivu v Hradci Králové i dalších státních organizací, k tomu pak přistupují informace z dobového tisku. V diplomové práci nastiňuje případové studie podnikatelů v tehdejší Východočeském kraji.

Tak Pavel Novák doslova uvádí: „Cílem této práce je na pozadí historického exkurzu popsat a zhodnotit pokusy o znovuoobnovení soukromého podnikání v socialistickém Československu v druhé polovině osmdesátých let. Základní otázkou, kterou si klademe je, zda měly tyto politické aktivity o zavedení 'staronové' ekonomické reformy výroby a obchodu na větší rozvoj vzhledem k danému politickému řádu. Dalšími otázkami, na které chceme přinést odpověď, je úspěšnost soukromého podnikání, jakou a jak velkou odezvu vyvolalo u obyvatelstva a zejména, jak bylo přijímáno a hodnoceno vládnoucí elitou.“

Předložená práce je vhodně členěna na kapitoly a podkapitoly, v nichž se podávají předpoklady týkající se soukromého podnikání, konkrétně zkvalitnění vnitřního obchodu (ekonomický pronájem prodejen a provozoven), dále představa přestavby v sektoru služeb (řešení nedostatků včetně vydávání nových nařízení). Případová studie je věnovaná provozovněm drobných služeb při Městském národním výboru v Hradci Králové. Tyto výklady doplňují žádosti o povolení a vyjádření úřadů a v neposlední řadě komparace fungování soukromého sektoru se situací v tehdejší Německé demokratické republice (NDR). Autor také hodnotí dopad ekonomických reforem centrálně řízené ekonomiky v Československu s přihlédnutím k dalšímu dějinnému vývoji na počátku devadesátých let.

Vysoce je nutné hodnotit tu skutečnost, že autor v závěrečné práci projevuje úpornou snahu přímo detailně obsáhnout zvolenou problematiku. Lze jí přičíst k dobru smysl pro

přehlednost a soustavnost výkladu. Konkrétní přínos jeho závěrečné práce spočívá v tom, že se snaží o určitou komplexnost a kontextovost rovněž z hlediska historické sociologie. Zcela určitě jde o zdařilý příspěvek k historické sociologii města, a to na základě poměrně širokého archívního studia.

Celkem vzato diplomová práce se vyznačuje jasnou a promyšlenou metodou, teoretickou fundovaností a metodologickou připraveností, jakož i schopností klást otázky. Dále práce přináší řadu původních postřehů a svědčí o autorově náležité erudici, přičemž úroveň teoretické připravenosti se nápaditě promítá do způsobu výkladu. Vysoce lze ocenit i přehlednost a čtivost pojednání. K obsahové a formální stránce nemám jako oponent žádné zásadní výhrady ani připomínky.

Závěr: Rozhodně jde o nadprůměrný výkon, který si plně zaslouží stát se podkladem pro obhajobu. Předložená diplomová práce bezpochyby splňuje náročná desiderata, navrhuji hodnocení známkou v ý b o r n ě .

V Praze dne 23. května 2023

Doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc.
Pracoviště historické sociologie FHS UK

